

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lateinisches Stundenbuch - Cod. St. Peter perg. 38 a

Erfurt, [15./16. Jh.]

Bußpsalmen mit Litanei

[urn:nbn:de:bsz:31-28079](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-28079)

87
Incipiunt septem psalmi penitenciales

Domine ne in furore
tuo arguas me: ne
quod in ira tua corripas
me. **M**iserere mei d

ne qui iniquus sum: scama me dñe
qui conturbata sunt ossa mea. **E**t
anima mea turbata est valde: et tu
dñe usquequo. **V**enite dñe. et
accipe animas meas: saluum me fac
propter misericordiam tuam. **Q**uia non est
in morte quod meminerit tui: in infer-
no autem quis confitebitur tibi. **L**ababo
in gemitu meo: lauabo per sin-
gulas noctes lectum meum lacrimis

meis seratu meū rigabo. **T**urba
ty est a furore adūs meꝝ: inueteraui
iter omēs inimicos meos. **O**stendi
te a me omēs q̄ opamū iniquitatē:
qm̄ exaudiuit dñs uocē fletꝝ mei
Exaudiuit dñs deprecadōz meā:
dñs orōz meā suscepit. **A**rube
scat q̄ ḡbēt̄ uehement̄ omēs in
mici mei: cōuertat̄ et erubescat
ualde uelociter. **G**loria pat̄ **ant**

Sana me dñe qm̄ ḡbata st̄ os
sa mea et aīa mea turbata est
vald̄ s̄ tu dñe ḡute q̄ eripe aīaz

Bat̄a quare **Q** meam.
remisse s̄ iniquitates: et

q̄e tota sūt p̄
au nō imputa
ner est i spū et
au inueteraui
clamaui tota
nocte quata ē
tua: quā sū i e
cōfite spū. **O**
nitū tibi fra: a
nō abscondi. **O**
uclum me i
mā: q̄ tu rēu
pāi uiri. **P**ro
te omīs sc̄tus: i
Ueritatem i di

que tecta sunt peccata **B**eatus vir
 cui non imputavit dominus peccatum:
 nec est in spiritu eius dolus **Q**uanta
 cum invertebantur ossa mea: dum
 clamaem tota die **Q**uam diem ac
 nocte gravata est super me manus
 tua: quoniam sunt in eternum mea dum
 configit spiritum **D**elictum meum con-
 nitum tibi feci: et iustitiam meam
 non abscondi **O**mnis confitebor ad-
 versum me iustitiam meam in
 misericordia: et tu remisisti impietatem
 peccati mei **Q**uoniam haec oravit et
 te omnis sanctus: in tempore opportuno
Veritatem in dilectione agere

agabo **T**urba
 meo: inverteam
 meos **O**ssum
 iniquitatis:
 voce fletus mei
 deprecator mea:
 cepit **A**rube
 met omnes mi
 et erubescat
 dia pat **ant**
 im gebata se of
 ea turbata est
 te et eripe aiaz
 me **I**ncam
 iniquitates: et

tar: ad eū nō appropinabunt. **O**
es refugium meū a tribulatione
q̄ tribulacōe circumdedit me: exul
tatio mea erue me a circumdantibq̄
me. **I**ntellctū tibi dabo et iustitia
te: in via hac q̄ gōdie's firmabo
sup te odās meas. **N**olite fieri
sicut equos et mulos: q̄bq̄ nō
est intellctus. **I**n chamo et freno
manillas eorū q̄strange: q̄ non
appropināt ad te. **Q**uia fla
gella peccatoris: sperate autē in
dño. nūa circumdabit. **L**etamini
en dño et exultate iusti: et glo
riamini omēs in corde. **G**loria per.

Cont. **Q**uia q̄dā n
bat? cypharnā
q̄ ihs veniet n
cū ut sanget f
Quia i
cū: nō
m. **Q**uia sagitt
et obmāsi sup n
est sanitas i car
tur: nō est pax
pccōr meorū. **Q**
supgressē sē capi
grave quare fut
cū et corrupte t
facit iustitiae mō

83
¶ **¶** Erat quidam regulo ex filiis isirma
bat^r capharnaui. hic cum audisset
quod ihesus venisset in galilea rogabat
eum ut sanaret filium eius: - **psalmus 39**

¶ **¶** Domine ne iurave angustas
me: neque in ira tua corrumpas
me. **¶** Quia sagitte tue iure sunt michi:
et confirmasti super me manum tuam. **¶** Non
est sanitas in carne mea a facie ire
tue: non est pax ossibus meis a facie
peccatorum meorum. **¶** Quia iniquitates mee
supergresse sunt caput meum: et sicut onus
grave gravate sunt super me. **¶** Quia
erunt et corrupte sunt acatres mee: a
facie insipientie mee. **¶** Miserere filiis tuis

et amatus sum usque in finem: tota die
conturbatus ingrediebar. **Q**ui lumbi
mei impleti sunt illusionibus: et non
sanctus in carne mea. **A**fflictus
sum a humilitate sua ~~et~~ nis: ruge-
bam a gemitu cordis mei. **D**omi-
ne te omne desiderium meum: et gemitus
meus a te non est absconditus.
Cor meum conturbatum est dereliquit me
virtus mea: et lumine oculorum meorum
et spiritum non est meum. **A**mici mei et
proximi mei: adversum me appro-
pinquaverunt et steterunt. **E**t qui
in ira mea erant blaspheie steterunt: et in-
sidiabant quae querebant animas meas. **E**t

quae querebant me
et vanitates: et
meditabantur. **E**t
deus non audiebat
aperit os suum
sicut homo non au-
dit in ore suo re-
de die speravi
dum deus meus
quid super gaudere
a me: dum quomodo
super me magna
ego in flagella
dolor meus in conspectu
iniquitatis mea au-

89
q̄ inq̄rebat mala michi locuti
sūt vanitates: & dolos̄ tota die
meditabāt. **E**go aut̄ tac̄s̄ su-
us nō audiebā: et sic̄ mutus̄ nō
aperies os suū. **E**t factus sum
sicut homo nō audies: et nō ha-
bes̄ ī ore suo redarguēdōes. **Q**uoniam
ī te dñe speravi: tu exaudies
dñe deus meus. **Q**uia dixi ut
quādo sup̄ gaudeat michi iuveni-
a mei: dū quāruēt̄ pedes mei
sup̄ me magna locuti sūt. **Q**uoniam
ego in flagella paratus sū: et
dolor meus ī ḡluti meo sp̄. **Q**uoniam
indignitatem meam annuntiabo: & con-

calho p poto urea. **T**rimia aut ma
nuut et firmati sut sup me a uil
tiplicati st q oderit me iug. **Q**ui
retribuit mala p hois detrahebāt
mi tchi; qm seqhar bonitate. **N**e
drelinqs me dne deq meq; ne di
scelleris a me. **A**ntede in adiuto
ruū meū: dne deus salutis uree.

Glia pū **ant** Dne puer meq ia
est pocalitoy in domo et male
corge. **A**men dico tibi ego venia
et curabo eum. **psalmq iiii**

Mere me dg. scdm ma
gna misericordia tua. **E**t se
cūm multitudinē misericordiarum

tuas de misericord
lans me ab un
poto meo mudo
tat me ego co
meū cora me est
caut et malu
res ista noūbo
datis. **Q**ui
pus su a ipso
una. **Q**ui
uerra et oculte
auferat michi
sopo a mudo
sup me dealba
mo dabis a au

tuar dele iniquitate mea **A**mplius
 lava me ab iniquitate mea : et
 peccato meo munda me **Q**uia iniqui-
 tate mea ego cognosco : et peccatum
 meum contra me est **S**ibi soli pec-
 cavit et malum coram te fecit : ut iustifi-
 ceis in sermonibus tuis et vincas cum iu-
 dicaris **H**oc enim in iniquitatibus con-
 cepit suum et in peccatis concepit me mater
 mea **H**oc enim veritatem dilexisti
 incerta et occulta sapientie tue ma-
 nifestasti michi **A**spice me et
 scopo et mundabor : lauabis me et
 super nivem dealbabor **A**uditu
 meo dabis et gaudium et letitiam : et

omnia autem
 sunt super me et
 me iniqui **Q**uia
 deus detrahebat
 bonitatem **D**e
 deus meus : ne de-
 scende in adiutor
 salutis mee
 puer meum
 homo et male
 tibi ego venia
 psalmus
 deus scilicet
 misericordia tua **E**t se-
 miseracionum

exultabunt ossa humiliata. **A**verte
faciem tuam a peccatis meis: et omnes ini-
quitates meas dele. **C**or mundum crea-
torem meum deus: et spiritum rectum inuoca in uisceribus
meis. **N**e proicias me a facie
tua: et spiritum sanctum tuum ne auferas
a me. **R**edde michi leticiam salu-
tatis tui: et spiritu principali confirma
me. **D**ocebo iniquas vias tuas:
et impii ad te conuertentur. **L**ibera
me de sanguinibus deus deus salu-
tis mee: et exultabit lingua mea
a iustitia tua. **D**omine labia mea
aperies: et os meum annuntiabit lau-
dem tuam. **Q**uia si noluisses facere

faciem tuam a peccatis
delectaberis. **S**an-
ctificatus: cor gratia
desiderat. **B**eaug-
litate tua syon
templum. **S**icut ad
iustitiam oblatione
tunc imponit sig-
nos. **G**loria om-
nibus. **L**ibera me
deus deus salu-
tis mee. **D**omine
aperies os meum
ad te ueni-
faciem tuam a mi-

fiau dedisse utiq; : holocaustis no
 delitaberis. **S**acrau deo spūs et
 blaty : cor q̄ritū ⁊ hūiliatū d̄g nō
 despicias. **B**enigie fac dñe i boā u
 litate tua syon : ⁊ edificet̄ mur
 ihrlm. **N**unc acceptabis sacrau
 iusticie oblationes et holocausta :
 tūc imponet sup altare tuū vitu
 los. **G**loria. *añā* **C**or cōtritu et
 humiliatū ne d̄spicias d̄g seu
 ppter magnam m̄iāz tuam misere
Misere exau **C**re mei.
Odi orōz meā : et clamor
 meq ad te ueniat. **N**on auitas
 faciem tuā a me : in quāq; die

mliata **A**uerte
 meis : ⁊ oves mi
Quod mundū crea
 tū inuoua i uiscer
 aas me a face
 tuū ne auferas
 dñi leticiā salu
 p̄ncipali firma
 s uias tuas :
Libera
 q̄ deo deus salu
 tabit lingua me
 ut labia mea
 annuntiabit lau
 uoluntates sacra

tributor iudicia ad me aure tua

In quibus die invocauero te: ueloci-
ter exaudi me. **Q**uia defecerunt sic
fimus dies mei: et ossa mea sic
cremum amiserunt. **D**ereliqui sum ut
feru et aruit cor meum: quia oblitus
sum comedere panem meum. **V**ox
gemitus ^{mei} adhesit os meum carni mee.

Similis factus sum pellicano solitudinis:
factus sum sicut uictorix in domicilio

Agitationi: et factus sum sicut passer so-
litaris in tecto. **T**ota die exprobrabant
michi inimici mei: et qui laudabant
me aduersum me iurabant. **Q**uia ci-
nem tanquam panem manducaui: et po-

adum meum ad
de me indigna
altilia me **Q**
dereliquerunt: et
Tu autem dicit in
mortalitatem tuam in
cor. **V**ox gemitus
quod tuus miserandi
Qui placuerunt
deus: et tunc eius
but gites nonne
reges tunc gloria
ficant duo syo
gloria sua **R**espe
lu: et non sperant

oculum meum cum fletu miscebam. **A**fa-
 cie ire indignationis tue: quod eleuatis
 allisisti me. **D**ies mei sicut umbra
 dediderunt: et ego sicut fenum arui.
Tu autem domine in eternum propitiatus es: et me-
 moriale tuum in generationibus et gratia-
 tionibus. **T**u erunges miserereis syon:
 quia tempus miserereis ei: quia uenit tempus.
Quia placuerunt seruis tuis lapides
 eius: et terre eius misererebunt. **E**t tra-
 hant gentes nomen tuum domine: et omnes
 reges terre gloriam tuam. **Q**uia edi-
 ficauit dominus syon: et uidebit in
 gloria sua. **R**espexit in cecum huius-
 mundi: et non spreuit peccatum eorum. **S**erui

hanc her in gnatione altea: et ipse
q̄ creabit laudabit dñm. **Q**uia p̄
spexit de excelso sc̄to sua: dñs de ce
lo in terram aspexit. **U**t audiret ge
mitu compeditor: ut solueret fili
os interemptor. **U**t annūciēt in
suo nomine dñi: et laudem eius in
iherlm. **F**it conuētiō populas in
mū: et reges ut seruiāt dñm. **R**e
spōdit ei in via virtutis sue: pa
uacitate dierū meorū mīra michi
De reuoces me in dimidio die
meorū: in gnatione et gnatione am̄i tui
Fundis tu dñe terrā fundasti: et
opa manūū tuarū sūt celi. **R**ep̄li

peribit tu autē
sic vestimētu v
torū mutabis
tu autē idē vple
deficiet. **F**ili ser
tabunt: et serui
vige. **G**loria p̄
de ut sanes filii
nat. **D**icit ei ib
vult: **S**equi
Quod profun
te dñe: d
mea. **F**iat autē
in vocem dep̄m
grates obseruau

peribunt tu autem permans : et omnes
 sic vestimentum veterasset. **E**t sic op-
 torum mutabis eos et mutabuntur :
 tu autem idem ipse es et ante tuum non
 deficiet. **F**ilij seruoꝝ tuorū habi-
 tabunt : et sententia eorū in sedem di-
 riget. **G**loria patri. **ant.** **D**ne disce
 de ut sanes filium meum priusq̃ mo-
 riat. **D**icit et ihs vade filius tuus
 vivit. **Bequintus sextus psalmus.**

De profundis clamavi ad
 te dñe : dñe exaudi vocem
 meam. **E**tiam aures tue intendentes :
 in vocem deprecationis mee. **S**i in-
 quitates observaveris dñe : dñe quis

actione altera : et ipse
 ibit dñm. **Q**uia
 cō sua : dñs de ce
 rit. **U**t audiret ge
 orū : ut soluet fili
 ut amittat in
 a laudem ego in
 rda populas in
 serviat dño. **R**e
 a virtutis sue : pa
 reorū : nūcia michi
 in dividio dice
 orū : et gratias : dñi tu
 cca fundasti : et
 ae sūt celū. **P**si

sustinebit. Quia apud te propitiatio est:
et propter legem tuam sustinuit te
domine. Sustinuit anima mea in verbo
eius: speravit anima mea in domino.

An custodia matutina usque ad no-
ctem speret israel in domino. Quia a-
pud dominum misericordia: et captio-
sa apud eum redemptio. Et ipse re-
dimet israel: ex omnibus iniquitatibus
eius. Gloria patri. an. Domine non

sum dignus ut intres sub te-
ctum meum sed tamen dic verbo et
sanabitur filius meus. psalmus 119

Domine exaudi orationem meam
am auribus percipe obse-

cras mea in or
me in tua iust
in iudicium cum se
iustificabit in
me. Quia p[ro]piti
anima mea: b
vitam meam. O
obscuris sic in
abus est super un
me rostratum est
tui dixit antiquu
in omnibus operib[us]
manuum tuarum
expandi manus
mea sicut terra sicut

89
oratos meā in veritate tua exaudi
me in tua iustitia. **E**t nō intres
in iudiciū cū seruo tuo : q̄ nō
iustificabit̄ in cōspectu ^{tu}o
v̄es. **Q**uia p̄secut̄q̄ est inimicus
animā meā : humiliavit in tra
vitam meā. **C**ollocavit me i
obscuris sic mortuos feci. **A**er
atus est sup̄ me spirit̄q̄ meq̄ in
me t̄batur̄ est cor meū. **M**emor
fui diez antiquoz̄ meditatus̄ sū
in omnibz̄ opibz̄ tuis in factis
manuū tuarū meditabar. **E**
xaudi manū meas ad te : sicut
mea sic terra sine aqua t̄.

Relaciter exaudi me dñe: defeat
spūs meus. **N**on auertas facie
tuā a me: et similis ero descēditib⁹
in lacum. **A**udita fac michi ma
ne misericordiā tuā: qz in te spe
raui. **V**iam fac michi viam in
qua ambulē: qz ad te leuaui
animā meā. **A**ripe me d' ini
mīs meis dñe ad te cōfugi
doce me facere uolūtate tuā qz
dō me⁹ es tu. **S**pūs tuus bon⁹
deducet me in terrā rectā: ppt
nomē tuū dñe iustificabis me
in eqtate tua. **A**duces de tri
bulacione animā meā: et in

misericordia tu
ros meos. **E**t
bulant animi
seruus tuus su
Ant Cum sol a
omes q̄ habebā
ris languorib⁹
lim et araban
Benediclon X
audi nos. **D**an
ser uobis. **E**li
di dō miserece u
deus miserece uo
tas unus dō m
Santa uat

miseri cordia tua dispice inimicos meos. **E**t propice omnes qui turbant animam meam: quoniam ego servus tuus sum. **G**loria patri.

Antiphona Cum sol autem occidisset omnes qui habebant infirmos variis languoribus ducebant illos ad Iherosolimam et curabantur. **letania**

Benedixit **X** pelexit **X** pe
audi nos. **P**ater de celis deus mi
serere nobis. **F**ili redemptor mun
di deus miserere nobis. **S**piritus sancte
deus miserere nobis. **S**anta trini
tas unus deus miserere nobis.

Santa maria. ora pro nobis

di me dñe: desinat
ou avertas face
mulus ero descedit
vita fac michi ma
a tua: qz in te spe
at michi vitam in
a: qz ad te leuavi
Arripe me dñi
me ad te confugi
e voluntate tua qz
Spus tuus bonu
a terra recta: ppt
e uiuificabis me
Aduers de m
uila: mea: et m

Sancta di genitrix
Scta uirgo uirginum
Scte Michael **Ora p nobis**
Scte Gabriel
Scte Raphael

Omnes scti beatoru spuum or
dines. **Ora te pro nobis.**

Scte iohannes baptista ora p
Omnes scti patriarche et pphete.
Ora te pro nobis. .:

Scte Petre.
Scte Paule.
Scte Andrea. **Ora p nobis**
Scte Iacobe.
Scte Iohannes.

Omnes sancti ap
te. **Ora te pro n**
Sante Veritas
Sante Laurent
Sante Vincent
Sante Thoma
Sante Iohann
Ora te pro nobis
Omnes scti ma
Scte Martin
Scte Nicolai
Scte Petre
Scte Egidius
Scte Mattheus
Scte Wilhelm

91
Omnnes sancti apli et euangeli-
ste. **O**rate pro nobis.

Sancte **S**teffane

Sacte **L**aurentia

Sacte **V**incenti

Sacte **T**homa

Sancte **J**ohannes et **P**aule.

Orate pro nobis.

Omnnes sancti martires orate pro nobis.

Scte **M**artine

Scte **N**icolae

Scte **P**etre

Scte **E**thimunde

Scte **M**atthia

Scte **W**ilhelme.

Orate pro nobis

Orate pro nobis

Orate pro nobis

Sancte Benedicte
Sancte Bernharte Ora p nobis
Sancte Ruperete
Omnes sc̄i confellores orate p n.
Sancta Anna Ora p nobis
Sancta Maria magdalena ora.
Sancta agata
Sancta Agnes
Sancta Lucia Ora p nobis
Sancta Cecilia
Sancta Katherina
Sancta Ursula cum sodalibus
tuis. Orate p nobis
Omnes sancte virgines et vidue
orate pro nobis :. — —

Omnes sancti
Omnipotens esto
Ab inimicis
libera nos di
perpetua. libera nos
secum sc̄i incarn
nos dicit **P**er pa
nos dicit **P**er gl
tionem tuam. **h. P**
sc̄i tuam. **h. P**
paradisi. **h. P**
mus audi nos
nes. te. co. au. n
regere et defendere
Ut loca tua ou

in eis visitare et consolari digneris

Te roga **U**t regularibus discipli-
nis nos instruere digneris. **Te ro.**

Ut omnibus benefactoribus
nostris sempiterna bona retribuas

Te roga **U**t omnibus fidelibus
defunctis requiem eternam da-
mare digneris. **Te roga. au. n.**

Fili dei **De ro** **A**gnus dei q̄
tollis peccata mundi. miserere
nobis **Ryrieleyson** **C**riste
leyson **Ryrieleyson. Pater**
noster. **Et ne nos vs** **E**xurgat
deus et dissipentur **numera eius**
Et fugiant qui oderunt eum

facie eius **Et**
palum tuum do
de hereditati tu
et extolle illos
Et fiat pax in
habundantia in
Domine exaudi
meam. **Et clam**
te veniat **U**
Adhuc cur
tatis ad
tis aduersitatis
uicis lenia tibi
Quis a qu
na. **ita co**

a facie eius **B**aluum fac po
pulum tuum domine . et bene
dic hereditati tue . **E**t rege eos

et extolle illos vsqz in eternu
Fiat pax in virtute tua . **E**t
habundancia in turribus tuis

Domine exaudi orationem
meam . **E**t clamor meus ad
te veniat **Oramus**

Ascende tue dñe preces pla
catus admittite et ut destru
ctis aduersitatibz et erroribz uni
uersis sequa tibi seruat libertate

Deus a quo sancta deside
ria . veta colilia et iusta st

consolari dignus
regularibus discipulis
et dignis. **T**er
benefactoribus
a bona retribuas
omnibus fidelibus
et eternam do
Te roga. au. u.
Agnus dei q
mundi. miserere
leyson **C**risce
leyson. **P**atru
nos **E**uangel
ent omnia eius
a oderunt eum

opera .da seruis tuis illa qua mundg dicit
no potest pacem .ut et corda nra m
andatis tuis dedita et hostiu subla
ta formidine tempora sunt tua pte
tione tranquilla :

Omnis septuag die edificator et
custos iherusalem civitatis supne edifi
ca et custodi loca nra cum habitato
ribus suis ut sit in eis domitellu
tranquillitatis et pacis :

Mirabilem misericordiam tuam nobis
dne clemet onde : ut sit nos et a pec
catis eruas et a penis qd p his me
rem eripias **I**esu xpm dnm nrm am
Sequitur dicitur dms diebus p dfectis

Que ihu xpe r
anas ovium fide
m dnm et d p fide
ore leonis ne ablo
ne cadat in obla
michael repulsi
qua olim abrah
tus . **N**ostias ac
frang tu suscip
qz hodie memo
as dne d morte
Quam olim . **R**
De m et ne v
Quia dne q
ut ante fan

Domine ihu xpe rex glorie libera
 animas omnium fidelium defunctorum de ma-
 nu inferni et de profundo lacu libera eos de
 ore leantis ne absorbeat eas tartarus
 ne cadant in obscurum sed signifer sancti
 michael replete eas in luce sanctam.
 quam olim abrahe promisisti et semini
 eius. **N**ostias ac precor tibi domine of-
 ferimus tu suscipe pro animabus illis
 que hodie memoria aguntur fac eas
 domine de morte transire ad vitam
Quam olim. Kuriel. xpe. Kuriel.

Pater noster **E**t ne **D**e porta inferi. **D**omine
Divesta domine que **Colla** exaudi.
 ut ante famulos famularum que

us illa qua mundo
 ut et corda mea
 ta et hostium subla
 ppora sunt tua pro
 de edificator et
 tatis supne edifi
 nra cum habitam
 in eis donitulu
 t pacis:
 concordia tua nobis
 e: ut sit nos et a per
 peus que pro his me
 xpm dum nra am
 dms dieb9 p dfruct

tuar q̄z annūlarū depoliciōis die
cōmemorantq; .i. indulgētia p̄t et
regem capiat sempiterna: **Collita**

Deus uenue largitor ⁊ hūcū
salutis amator .i. q̄s clemē
tia nra ut nre d̄gregatiōis fr̄es lo
cores familiaes ⁊ hūfactores q̄ ex
hoc seculo t̄alierut .i. b̄ta maria sp̄
vigie int̄cedete cū om̄ib; sc̄tis ad p̄e
tue beatitudis gloriā p̄uenitē ḡcedas

Adclū d̄g om̄ium d̄ditōr et
redemptor .i. aniab; famu

lar q̄z tuar: remissioz auctor trib
ue p̄tor .i. ut indulgētia quā sep̄
optauerut p̄s supplicatiōib; d̄sequit
P̄ d̄m̄:

S̄p̄s san
maria ne tu
i utero filii
la d̄m̄ fiat m
etifica e
ad iua
misericors
reputatiōis ga
et pia dei g
p̄t maria i
nōne h̄et cū
cūctis necess
ḡnā sancti h̄
imp̄etret et